

Sygn. akt I Ns 248/18

POSTANOWIENIE

Dnia 8 października 2018 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi Widzewa w Łodzi Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: Emilia Racięcka

Protokolant: stażysta Paweł Prusiński

po rozpoznaniu w dniu 1 października 2018 roku w Łodzi

na rozprawie

sprawy z wniosku A. S.

o zatwierdzenie uchylecia się od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku

postanawia:

oddalić wniosek.

Syg. akt I Ns 248/18

UZASADNIENIE

W dniu 22 marca 2018 r. A. S. złożyła wniosek o odebranie od niej oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia woli o odrzuceniu spadku po U. M., córce W. i J., zmarłej 24 stycznia 2015 r., ostatnio zamieszkałej w Ł. przy ul. (...). W uzasadnieniu wniosku wnioskodawczyni wskazała, że spadkodawczyni zmarła 24 stycznia 2015 r. Jako spadkobierców ustawowych pozostawiła po sobie córkę A. S. i siostrę.

/wniosek k. 3-3v/

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

U. M., córka W. i J., ostatnio zamieszkała w Ł. przy ul. (...), zmarła 24 stycznia 2015 r. w Ł.. Pozostawiła po sobie córkę A. S.. Innych dzieci własnych i przysposobionych nie miała. Testamentu nie sporządziła. Nikt ze spadkobierców nie zrzekł się dziedziczenia ani nie został uznany za niegodnego.

/akt zgonu k. 4, akt urodzenia k. 5/

U. M. była matką wnioskodawczyni. Wnioskodawczyni nie mieszkała z matką, ale miała sporadyczny kontakt z matką. Wnioskodawczyni dowiedziała się o śmierci matki w dniu jej śmierci. Wnioskodawczyni otrzymała informację przed złożeniem pisma, na początku marca 2018 r., że siostra matki otrzymała pismo z firmy windykacyjnej.

Wnioskodawczyni wiedziała, że matka ma u komornika zadłużenie z powodu niepłacenia czynszu, które powstało przed jej śmiercią. Wnioskodawczyni była przekonana, że zadłużenie z powodu czynszu jej nie dotyczy, gdyż nie mieszkała w tym lokalu. Wnioskodawczyni nie była w stanie stwierdzić, ile wynosi zadłużenie. Wnioskodawczyni wiedziała, że po potrąceniach komorniczych matce pozostaje 600 zł emerytury.

W 2018 roku zmarł ojczym wnioskodawczyni. Po jakimś czasie zadzwoniła do wnioskodawczyni siostra jej matki i powiedziała, że jakaś firma dzwoni w sprawie zadłużenia matki za telefon komórkowy. Ta okoliczność stanowiła przyczynę wystąpienia z niniejszym wnioskiem.

/przesłuchane wnioskodawczyni protokół rozprawy k. 10-11/

Na rozprawie w dniu 1 października 2018 r. wnioskodawczyni A. S. złożyła oświadczenie o odrzuceniu spadku po U. M..

/protokół rozprawy z dn. 1.10.2018 r., k. 10-11, oświadczenie k. 9/

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie całokształtu materiału dowodowego zgromadzonego w aktach sprawy, w szczególności zaś na podstawie dowodu z przesłuchania wnioskodawczyni w charakterze strony na rozprawie w dniu 1 października 2018 r.

Sąd zważył, co następuje:

W niniejszym postępowaniu wnioskodawczyni domagała się zatwierdzenia uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia woli odrzuceniu spadku po swojej matce U. M.. Z uwagi na fakt, iż stan faktyczny był w sprawie w zasadzie bezsporny, rozstrzygnięcie sprawy opierało się na dokonaniu prawidłowej wykładni przepisów.

Polski porządek prawny wprowadza możliwość zadecydowania przez spadkobiercę w przedmiocie przypadającego mu spadku. Spadkobierca może postąpić trojako: przyjąć spadek bez ograniczenia odpowiedzialności za długi (przyjęcie proste), przyjąć spadek z ograniczeniem tej odpowiedzialności (przyjęcie z dobrodziejstwem inwentarza), bądź też spadek odrzucić (art. 1012 k.c.). W treści art. 1015 § 1 k.c. ustawodawca wprowadził sześciomiesięczny termin do złożenia oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku. Bieg tego terminu rozpoczyna się od dnia, w którym spadkobierca dowiedział się o tytule swego powołania. Pod pojęciem dowiedzenie się o tytule powołania należy rozumieć stan faktyczny, z którego wynika powołanie spadkobiercy. Podstawowymi jego elementami są: powzięcie przez spadkobiercę wiadomości o śmierci spadkodawcy i pozytywna wiadomość o faktach, z których wynika jego powołanie do spadku. Brak oświadczenia spadkobiercy w terminie jest jednoznaczny z przyjęciem spadku z dobrodziejstwem inwentarza (dotyczy to jednak spadków otwartych po 18 października 2015 roku - art. 1015 § 2 w brzmieniu ustawy z dnia 20.03.2015 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 539), która weszła w życie 18.10.2015 r.).

Po upływie powyższego sześciomiesięcznego terminu do złożenia oświadczenia woli w przedmiocie przyjęcia bądź odrzucenia spadku, na podstawie art. 1019 § 2 k.c. spadkobierca, który pod wpływem błędu lub groźby nie złożył żadnego oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku w terminie, może uchylić się od skutków prawnych niezachowania terminu.

Oceniając skuteczność uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia woli Sąd stosuje ogólne przepisy o wadach oświadczeń woli. W wypadku, gdy wadą na którą powołuje się uchylający jest błąd, musi on wykazywać, iż błąd dotyczył treści czynności prawnej, a także, że był istotny (art. 84 § 1 i 2 k.c.). Uchylenie się od skutków prawnych powinno nastąpić przed sądem, zaś spadkobierca powinien jednocześnie oświadczyć, czy i jak spadek przyjmuje, czy też go odrzuca (art. 1019 § 1 k.c.). Uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku wymaga zatwierdzenia przez sąd (§ 3 komentowanego przepisu).

Błąd dotyczący treści oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku może dotyczyć w szczególności osoby spadkodawcy, tytułu powołania do dziedziczenia lub stanu majątku spadkowego. W niniejszej sprawie wnioskodawczyni wiedziała o tytule swojego powołania, a także stanie majątku spadkowego, czyli o zadłużeniu. Znaczenia prawnego pozbawiony jest natomiast błąd dotyczący pobudek czy motywów działania spadkobiercy. Możliwość uchylenia się przez spadkobiercę od skutków prawnych niezłożenia pod wpływem błędu oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku, zachodzi, gdy błąd dotyczy treści oświadczenia i cechuje się istotnością – art. 84 § 1 zd. 1 oraz art. 84 § 2 w zw. z art. 1019 § 1 (por. komentarz do art. 1019 k.c. Ciszewski J., [w:] Kodeks cywilny. Komentarz,

wyd. II, LexisNexis, 2014). Istotnym jest błąd, który uzasadnia przypuszczenie, że gdyby składający oświadczenie nie działał pod wpływem błędu i oceniał sprawę rozsądnie, nie złożyłby oświadczenia danej treści (art. 84 § 2 k.c.). Powszechnie uznaje się jednak, iż niemożliwym jest powoływanie się na błąd co do prawa (tak Skowrońska-Bocian, Komentarz 2011, s. 247 i 248, teza 5; J. Kremis, [w:] Gniewek, Machnikowski, Komentarz KC 2014, s. 1831, Nb 9; E. Niezbecka, [w:] Kidyba, Komentarz KC 2012,IV, s. 281, teza 6). Jedynie w charakterze wyjątku część doktryny uznaje dopuszczenie możliwości powołania się na błąd co do prawa, z zastrzeżeniem, że chodzić tu może wyłącznie o błąd usprawiedliwiony okolicznościami i dodatkowo nie stanowiący następstwa niedołożenia należytej staranności przez spadkodawcę. Za taką wąską interpretacją przemawia względ na to, iż skutki przyjęcia spadku nie zamykają się wyłącznie w sferze prawnej spadkobiercy, lecz oddziałują silnie na stosunki prawne wielu innych osób (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia: 30 czerwca 2005 r., IV CK 799/04; 18 marca 2010 r., V CSK 337/09; 1 grudnia 2011 r., I CSK 85/11; 5 lipca 2012 r., IV CSK 612/11).

W niniejszej sprawie wnioskodawczyni wprost przyznała się, iż dowiedziała się o śmierci matki w dniu 24 stycznia 2015 r. Z tą też datą – jako datą dowiedzenia się o tytule swego powołania – otworzył się dla wnioskodawczyni termin do złożenia oświadczenia w przedmiocie przyjęcia bądź odrzucenia spadku po matce. Termin ten upłynął 25 lipca 2015 r., wobec czego złożone w dniu 1 października 2018 r. oświadczenie o odrzuceniu spadku nastąpiło po terminie. Brak oświadczenia w terminie 6-miesięcznym jest jednoznaczny z przyjęciem spadku wprost (spadek otwarty przed 18 października 2015 roku). Nadto w chwili śmierci matki wnioskodawczyni wiedziała o długu wchodzącym w skład spadku, a dotyczącym zadłużenia za mieszkanie. Pozostawała jednak w nieuzasadnionym przekonaniu, że dług, który matka zostawiła, jej nie dotyczy. Był to zatem błąd co do prawa, który nie może stanowić podstawy uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku.